

Příloha 1 Životopisy autorů¹

Vikomt James Bryce²

James Bryce, britský akademik, historik, právník a liberální politik, se narodil 10. května 1838 v Irsku v Belfastu jako prvorozený syn středoškolského profesora Jamese Bryce a jeho ženy Margaret Bryceové. Krátce po jeho narození se Bryceova rodina odstěhovala do Skotska, města Glasgow. James Bryce zde nejprve navštěvoval střední školu a poté nastoupil i na školu vysokou. Již od počátku svého studia vykazoval Bryce velké studijní schopnosti a dosáhl mnoha úspěchů - obdržel například cenu za latinská a řecká studia.

V roce 1862 nastoupil na univerzitu v Oxfordu. I na Oxfordu ukázal své vynikající studentské schopnosti a obdržel několik cen. Během svého studia na Oxfordu napsal knihu *The Holy of Roman Empire*, která se zabývala studiem změn společenských institucí během vlád křesťanských panovníků v Evropě.

Po získání vysokoškolského vzdělání se Bryce odstěhoval do Londýna, kde pracoval několik let jako advokát. V Londýně se postupně seznamoval s řadou vlivných osob a také poznal skutečné fungování politiky. Ve svých třiceti letech byl již vysoce uznávaným intelektuálem a vrátil se na Oxfordskou univerzitu jako učitel občanského práva, které zde poté učil přes dvacet let.

James Bryce byl také politicky činný, v letech 1880-1907 byl členem Liberální strany a zastával funkce v několika vládách. Ve svém pozdním věku 69 let (v roce 1907) se stal velvyslancem ve Spojených státech amerických. Během šesti let strávených v této zemi se stal velmi populárním jak u občanů, tak ve Washingtonu. Postupně poznával a studoval Ameriku s jejím životním způsobem, kulturou, politickým systémem a i s jejími problémy a výhodami. Výsledkem jeho poznání byla studie *The American Commonwealth* a později také jeho poslední práce - kniha *Modern Democracies*, ve které analyzuje moderní demokracie, zabývá se jejich charakteristickými prvky a načrtává jejich budoucí vývoj.

¹ Řazeno abecedně.

² Životopis čerpán z [DeFleur 1998: 65-66] a z [Robbins 1972: 37-52].

Po svém návratu v roce 1913 získává titul vikomta a je ustanoven jako zástupce v Haagském tribunálu. V roce 1921 ve Sněmovně lordů obhajuje smlouvu svobodného Irska.

James Bryce umírá o rok později v roce 1922 ve Velké Británii

Irving Crespi³

Irving Crespi, americký sociolog zabývající se veřejným míněním jak teoreticky tak prakticky, profesor a také výzkumník trhu a dlouholetý spolupracovník Gallupovy Organizace, se narodil 8. května roku 1926 v Brooklynu. Své vysokoškolské studium zakončil na Státní Univerzitě v Iowa a doktorát získal na The New School ze sociálního výzkumu. Během korejské války sloužil ve zpravodajské jednotce amerického letectva. V roce 1956 začal pracovat jako výzkumník pro Gallupovu organizaci. Během svého života se zabýval i marketingovým výzkumem. Byl konzultantem pro New York Times v oblasti veřejného mínění v letech 1982-83. Zemřel roku 2004 doma v Princetownu.

Elihu Katz⁴

Elihu Katz, americký a izraelský sociolog, se narodil v roce 1926 v New Yorku. Ve své vědecké práci se věnuje funkcím a účinkům médií v různých sociálních systémech, šíření myšlenek a inovací a také veřejnému mínění.

Katz je profesorem na Annabert School for Communication pensylvánské univerzity, a také emeritním profesorem hebrejské univerzity v Jeruzalémě (Hebrew University of Jerusalem) a předsedou vědecké rady Guttmanova ústavu pro aplikovaný sociální výzkum (Guttman Institute of Applied Social Research)

Jeho první kniha, kterou vydal spolu s Lazarsfeldem, „Personal Influence“ se stala jednou z nejvlivnějších děl v oblasti veřejného mínění.

³ Životopis čerpán z: [Kagay, 2004] a z [Bogart 2004].

⁴ Životopis čerpán z: Pennsylvania University (<http://www.asc.upenn.edu/faculty/Faculty-Bio.aspx?id=118>).

Paul Felix Lazarsfeld⁵

Paul Felix Lazarsfeld, americký sociolog rakouského původu, se narodil 13. února 1901 ve Vídni. Na vídeňské univerzitě studoval aplikovanou matematiku a věnoval se také aplikované psychologii. V roce 1925 získal doktorát z matematiky. V letech 1929-33 působil jako docent aplikované psychologie. Jeho první ženou byla Marie Jahodová, doktorandka psychologie; roku 1930 se jim narodila dcera Franziska.

V roce 1929 založil institut pro aplikovanou psychologii, který se orientoval na hospodářskou psychologii. Jeho práci částečně financovala Rockefellerova nadace. Díky jejímu grantu se mu podařilo v roce 1933 odjet do Spojených států. Svůj roční pobyt si prodloužil a s nástupem fašismu, nakonec ve Spojených státech zůstal. V roce 1934 se rozvedl se svou první ženou.

Lazarsfeld zpočátku pracoval na rozboru dotazníků o volbě povolání. V roce 1937 založil na princetonké univerzitě středisko zabývající se rádiovým výzkumem (Office of Radio Project) a v letech 1937-40 ho také řídil. Poté bylo přestěhováno do kolumbijské univerzity. Postupně se středisko zabývalo širšími tématy a bylo přejmenováno na Středisko aplikovaného sociálního výzkumu (The Bureau of Applied Social Research). Lazarsfeld byl vedoucím střediska do roku 1950. Byl jmenován profesorem sociologické sekce na kolumbijské univerzitě.

Lazarsfeld se během svého života věnoval velkému množství výzkumů. Především se věnoval odhalení dopadu rádia a tiskových médií na preference a hlasování Američanů pomocí statistických metod.

Zemřel 30. srpna 1976 v New Yorku.

Walter Lippmann⁶

Walter Lippmann, americký novinář, spisovatel a politický komentátor, se narodil 23. září roku 1889 v New Yorku ve významné německé židovské rodině. Jeho otec byl

⁵ Životopis čerpán z: Encyclopaedia Britannica (<http://www.britannica.com/EBchecked/topic/333207/Paul-Felix-Lazarsfeld>).

⁶ Životopis čerpán z Spartacus Educacional Webside (<http://www.spartacus.schoolnet.co.uk/USAlippmann.htm>).

realitní makléř a vlastnil oděvní továrnu. V dětství navštěvoval soukromou školu a prázdniny často trávil v Evropě. Pro vysokoškolské studium si vybral Harvard. Po ukončení studia se rozhodl stát novinářem. Je považován za jednoho z nevlivnějších politických komentátorů dvacátého století. Ve své práci se zabýval veřejným míněním a jako jeden z prvních poukázal na rozdíl mezi skutečným světem a tím, co lidé vnímají ve své mysli. Jeho teorie veřejného mínění byla popsána především v knihách *Public Opinion* (1922) a *Phantom Public* (1925). Postupně Lippmann pracoval jako novinář, editor, výzkumník a politický filosof. Získal Pulitzerovu cenu za sloupek *Today and Tomorrow* (1958), za interview s prezidentem Chruščovem (1962) a prezidentskou medaili za svobodu (1964). Zemřel v prosinci roku 1974 v New Yorku.

John Stuart Mill⁷

John Stuart Mill byl nejstarším synem (z devíti dětí) skotského filosofa, historika a ekonomy Jamese Millera a Harriet Burrow. Narodil se 20. května 1805 v Londýně. John byl od útlého dětství vyučován svým otcem s pomocí Jeremy Benthama a Francis Place. Jeremy Bentham byl přítelem rodiny a pomáhal jí i finančně.

Mill byl vychováván velmi přísně a vůbec se nestýkal s dětmi stejného věku. Jako velmi inteligentní dítě se již od tří let učil řečtinu a velmi rychle ji ovládl. Postupně se v dětství seznamoval se všemi velkými filozofy. Ve svých čtrnácti letech prakticky dokončil své vzdělání. Poté cestoval spolu s Benthamem do Francie, kterou si zamiloval. Zde se také setkával postupně s mnoha velkými mysliteli tehdejší doby - s Augustem Comtem, Saint Simonem, později také Tocquevillem.

Ve svých dvaceti letech se psychicky zhroutil. Příčinou byla příliš vypjatá výchova a nedostatek lásky, kterou neprožil během dětství. V této době začíná pochybovat o výchově svého otce a stejně tak o jistotě utilitaristického učení.

Mill odmítl studovat na Oxfordě i na Cambridgy a raději se stejně jako jeho otec zapojil do Východoindické společnosti, kde byl vrchním inspektorem pro korespondenci, a navštěvoval University College v Londýně. Nový elán do něj vložily až revoluční události ve Francii roku 1830. V této době také poprvé potkává svou budoucí ženu, zatím ještě

⁷ Životopis čerpán z: [Jelínek 2009: 9] a z Stanford Encyclopedia of Philosophy (<http://plato.stanford.edu/entries/mill/#Lif>) a z [Višňovský 2001: 167-175].

vdanou, Harriet Taylorovou. Mill se s ní oženil až v roce 1851 po 21 let intimního vztahu. Jejich vztah musel počkat na smrt jejího prvního muže. Taylorová velmi výrazně ovlivňovala myšlenky a dílo Milla. Roku 1843 vydává Mill svou knihu *Systém logiky*, 1848 *Zásady politické ekonomie*. Taylorová zemřela v roce 1858 po pouhých 7 letech jejich společného manželství na plicní embolii.

Téhož roku 1858 také zaniká Východoindická společnost a Mill se začíná plně věnovat domácí politice a psaní svých hlavních spisů. V roce 1859 vychází dílo, na kterém dlouhá léta pracoval se svou ženou *O svobodě*, 1861 vychází jeho dílo *Úvahy o vládě ústavní*, 1869 *Poddanství žen*.

V letech 1865-1868 se stal Mill rektorem univerzity St Andrews. Ve stejné době v letech 1865-8, se stal členem parlamentu za město Westminster. Během svého působení obhajoval zmírnění zatěžování Irska. V roce 1866 jako první člověk v historii parlamentu obhajoval právo žen volit. Mill byl také tvrdým zastáncem sociálních reforem – založení odborů a zemědělských družstev. Volal po mnoha reformách parlamentu, především rozšíření volebního práva.

Poslední léta prožil ve svém domku v Avignonu. John Stuart Mill zemřel v roce 1873 na růži v Avignonu ve Francii. Zde byl také pohřben vedle své manželky.

Elisabeth Noelle-Neumann⁸

Elisabeth Noelle-Neumann, německá politoložka a socioložka, se narodila 19. prosince 1916 v Berlíně jako druhorozené dítě právníka Ernsta Noella, který byl zakladatelem Tobisovy filmové společnosti. Studovala historii, filosofii, žurnalistiku a amerikanistiku na univerzitách v Mnichově, Berlíně, Königsbergu a v Missouri. Doktorát z filosofie získala v roce 1940 v Berlíně. Během třicátých let pracovala Noelle-Neumann jako novinářka. Ač tvrdí, že se snažila být od nacismu co nejdál a dělala vždy to nutnější, byla členkou pracovní skupiny nacionálně-socialistických studentek a přispívala do časopisu *Das Reich*. Po návratu ze Spojených států amerických se v roce 1947 rozhodla se svým mužem novinářem Ericchem Peterem Neumannem založit institut pro výzkum veřejného mínění. Ten se stal během let velmi významným subjektem v oblasti výzkumu veřejného mínění,

⁸ Životopis je čerpán z: Johannes Gutenberg Universität (<http://www.ifp.uni-mainz.de/481.php>) a Českého rozhlasu (<http://www.rozhlas.cz/mozaika/neprehlednete/zprava/z-nemecka-zemrela-jedna-z-prukopnic-prukumu-verejneho-mineni-elisabeth-noelleneumann--726284>).

především pak v předvolebních výzkumech. Noelle-Neumann se stala jednou z průkopnic demoskopie, tedy výzkumu veřejného mínění v oblasti politiky, ekonomiky, kultury či trhu. V roce 1964 byla díky podpoře svého přítele Helmuta Kohla jmenována profesorkou na univerzitě v Mainzu, kde založila institut žurnalistiky. Její nejznámější teorií je Spirála mlčení, která byla podrobně popsána v díle *Die Schweigespirale: Öffentliche Meinung - Unsere Soziale Haut* z roku 1980. Během svého života byla poradkyní Konrada Adenauera a Ludwiga Erharda. Zemřela 25. 3. 2010 v 93 letech ve svém domě v Allensbachu.

Giovanni Sartori⁹

Giovanni Sartori, italský politolog, filosof a teoretik demokracie, se narodil 13. května roku 1924 ve Florencii v Itálii. Zde v roce 1946 absolvoval z politických a sociální věd a později vyučoval sociologii, moderní filosofii a politologii. V letech 1950-56 se věnoval klasické filosofii (Hegel, Marx, Kant), od let šedesátých se zaměřuje na demokratický systém, politické strany a proudy. V současné době je emeritním profesorem na univerzitě ve Florencii a emeritním profesorem humanitních věd na Kolumbijské univerzitě. Pravidelně přispívá do italských novin Corriere della Sera.

Alexis de Tocqueville¹⁰

Alexis-Charles-Henri Clérel de Tocqueville, francouzský politický myslitel a historik se sociologickou orientací, se narodil 25. července 1805 jako syn Hervého de Tocquevilla z normanské šlechty. Jeho rodičům hrozilo, že budou popraveni, ale zachránil je pád Rebespiera.

Během období bourbonské restaurace se stává jeho otec prefektem v Métách, zde také Tocqueville studuje gymnázium. Poté nastupuje na studium práv v Paříži. V roce 1827 je jmenován prefektem v Seine-et-Oisé a nastupuje tak na cestu svého otce, jenž byl také

⁹ Životopis čerpán z giovannisartori.it (http://www.giovannisartori.it/index.php?option=com_content&view=article&id=4&Itemid=5) a z italianalibri.net (<http://www.italialibri.net/autori/?GiovanniSartori&id=165>).

¹⁰ Životopis čerpán z [Tocqueville 2003: 289-290] a Encyklopaedie Brytanica (http://en.wikisource.org/wiki/1911_Encyclop%C3%A6dia_Britannica/Tocqueville,_Alexis_Henri_Charles_Maurice_Clerel,_Comte_de).

vysokým státním úředníkem. Posléze je jmenovaný francouzským pairem (členem horní sněmovny) a soudcem-auditorem ve Versailles.

Po červencové revoluci nastupuje vláda „buržoazního monarchy“ Ludvíka Filipa Orleánského a Tocqueville tak v roce 1830 skládá přísahu novému režimu. Protože nastalá politická situace není neklidnější, rozhoduje se odjet do Spojených států a studovat vězeňský systém.

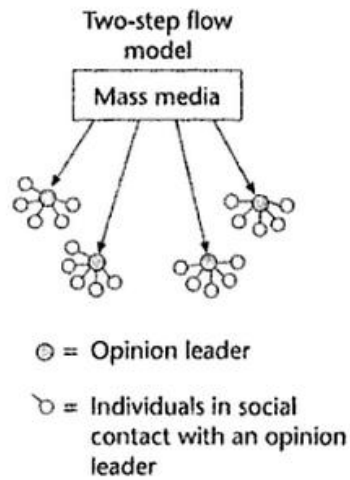
Na základě své cesty píše v následujících letech spis *O vězeňském systému ve Spojených státech a jeho aplikaci ve Francii* 1833 a dvousvazkovou *Demokracii v Americe* 1835. V těchto letech cestuje po Anglii a Irsku. V říjnu roku 1835 se žení s Angličankou Marií Mottleyovou. Následující rok publikuje esej Sociální a politický stav Francie před rokem 1789 a po něm.

Po neúspěšném pokusu je v roce 1839 zvolen poslancem v obvodu Valogne. V této funkci vypracoval několik důležitých zpráv: 1839 o zrušení otroctví, 1843 o reformě vězeňství, 1847 o situaci v Alžírsku. V roce 1840 vydává další dva svazky *Demokracie v Americe*. V letech 1841-46 podnikne dvakrát cestu do Alžírsku.

Po revoluci 1848 vzniká druhá republika (1848-1852) pod prezidentským Ludvíkem Napoleona Bonaparta. Tocqueville se stává roku 1849 ministrem zahraničí.

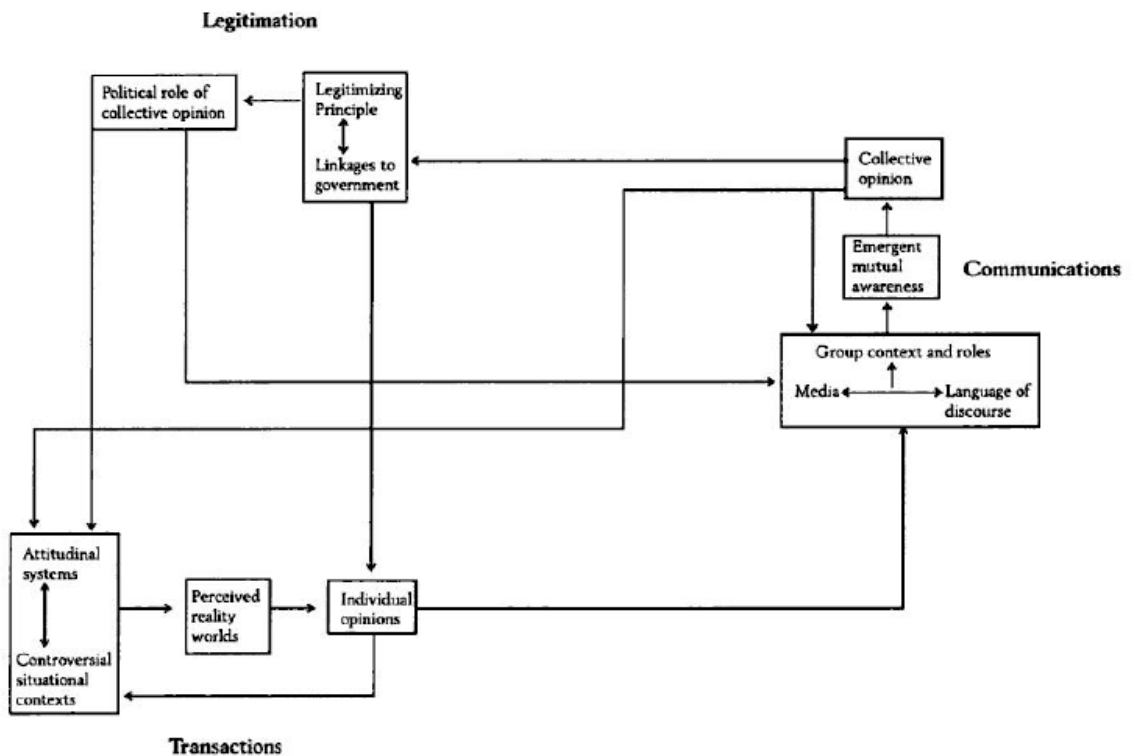
V roce 1851 protestuje proti převratu Ludvíka-Napoleona a odchází z veřejného života. V roce 1856 dokončil práci *Starý režim a revoluce*. Roku 1859 umírá v Cannes na tuberkulózu.

Příloha 2 Teorie dvoustupňového toku Katze a Lazarsfelda

Zdroj: [McQuail 1993: 62]

Příloha 3 Crespiho Procesuální teorie

Zdroj: [Crespi 1997: 3]